

Nr 2

Utlåtande i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

För den enligt § 42 mom. 2 riksdagsordningen lagutskott åliggande granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning ha båda kamrarna till lagutskott hänvisat militieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna berättelse angående militieombudsmansämbetets förvaltning under år 1956.

Första lagutskottet, som verkställt granskningen, har för ifrågavarande ändamål från militieombudsmansexpeditionen mottagit dels de diaries, vilka år 1956 förts i nämnda expedition, dels protokoll över militieombudsmannens inspektioner under året, dels ock expeditionens registratur för samma år. Därjämte ha på särskild begäran handlingarna rörande vissa av militieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet till handa.

Över den numera fullbordade granskningen får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen meddelas till en början, att militieombudsmannen Erik Anton Wilhelmsson åtnjutit semester under tiden den 23 februari—den 7 mars, den 28—den 31 maj och den 9 juli—den 4 augusti samt tjänstledighet på grund av sjukdom under tiden den 13—den 22 februari 1956. Jämlikt 17 § första stycket i instruktionen för militieombudsmannen har militieombudsmansämbetet under ifrågavarande tider föreståtts av den för militieombudsmannen utsedde ställföreträdaren, hovrättsrådet Karl Hugo Henkow.

Inspektionsresor ha av militieombudsmannen företagits till Blekinge och Stockholms län, varjämte militieombudsmannen för inspektion besökt vissa militära enheter i Stockholm med omnejd. Vidare har militieombudsmannen låtit verkställa inspektion av kassaväsendet vid flygstaben ävensom av värnpliktshandlingar vid vissa flygförband. Han har även besökt kustflottan och följt vissa av dess övningar. Byråchefen vid militieombudsmansexpeditionen har på militieombudsmannens uppdrag representerat militieombudsmansämbetet vid det fjärde nordiska mötet för jurister i försvarets tjänst i Köpenhamn den 24—den 25 september 1956. Under tid då militieombudsmannen åtnjutit ledighet har tjänstförrättande militieombudsmannen Henkow företagit inspektionsresor till Uppsala, Stockholms, Västmanlands, Älvsborgs samt Göteborgs och Bohus län.

Vid inspektionerna av truppförband och andra militära enheter har uppmärksamhet särskilt ägnats rättsvården därstädes, beskaffenheten och vården av byggnader med tillhörande anordningar och deras lämplighet för avsett ändamål, förläggingsförhållanden, mathållning, sjukvård, personalvårdsverksamhet, vården av intendentur- och tygmateriel, anordningar i samband med förekommande verkstadsdrift samt planläggningen av luftskydd. Besök ha avlagts i militärhäktena vid förbanden. Granskningen av de judiciella handlingarna har omfattat disciplinmålsprotokoll, tillrättavisningsföreteckningar och andra handlingar som ha avseende å den militära straff- och processlagstiftningen samt därtill anknytande föreskrifter. Vid besök å militärsjukhusen ha sjukredovisningshandlingarna granskats. Granskning har vid inspektionerna tillika skett av handlingar rörande upphandling och redovisning av materiel av olika slag ävensom av räkenskaper för marketenterier, varjämte förskottsmedel inventerats. Vidare ha å mobiliseringsavdelningar och inskrivningsexpeditioner granskats där förvarade personalredovisnings- och mobiliseringshandlingar.

Besöken hos domstolar och åklagarmyndigheter ha avsett inspektion av handläggningen av militära mål. Därvid har bland annat undersökts i vad mån kravet på skyndsamhet vid behandling av målen beaktats.

Vid inspektionerna har militieombudsmannen i regel biträttts av byråchefen och byrådirektören vid militieombudsmansexpeditionen samt en intendentur- och en tygsakkunnig officer. Vidare ha i förekommande fall vid inspektionerna anlåtats för granskning av personalredovisnings- och mobiliseringshandlingar en härutinnan sakkunnig officer samt för granskning främst av verkstadsdrift och särskild maskinell utrustning en civilmilitär befattningshavare med teknisk utbildning på ifrågavarande område. Därjämte har i viss utsträckning vid inspektion av enheter inom marinen såsom särskild sakkunnig anlåtats en med sjömilitära förhållanden förtrogen officer.

Över de under år 1956 handlagda ärendena lämnas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»På sätt militieombudsmannens ämbetsberättelse till 1956 års riksdag utvisar kvarstodo vid början av år 1956 från år 1955 balanserade ärenden till ett antal av	78
Under år 1956 ha tillkommit ärenden till följande antal:	
enligt allmänna diariet	574
enligt hemliga diariet därutöver	15
Sammanlagda antalet ärenden, som förelegat under år 1956, har alltså utgjort	667
De ärenden, som tillkommit under år 1956, ha utgjorts av:	
ärenden inkomna från myndighet	10
ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda	69

ärenden uppkomna vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning	494
ärenden berörande militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m.	16
	<hr/>
	Summa 589

Av de från år 1955 balanserade 78 ärendena hade 4 ärenden inkommit från myndighet, 24 ärenden uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda samt 50 ärenden uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning.

Till behandling under år 1956 ha alltså förelegat 14 ärenden som inkommit från myndighet, 93 ärenden som uppkommit genom klagomål eller andra framställningar från enskilda, 544 ärenden som uppkommit vid inspektioner eller eljest i samband med militieombudsmannen åliggande granskning samt 16 ärenden berörande militieombudsmansämbetets organisation och förvaltning m. m., tillhoppa 667 ärenden.

Av dessa 667 ärenden ha	
till annan myndighet överlämnats	3
utan åtgärd avskrivits	7
på grund av återkallelse avskrivits	2
efter vederbörandes hörande eller eljest verkställd utredning avskrivits	212
på grund av att klagande erhållit gottgörelse eller rättelse eljest vunnits blivit avskrivna	114
föranlett åtal (vilket ärende icke avslutats)	1
föranlett disciplinär åtgärd (varav 1 icke avslutats)	2
föranlett erinran om begånget fel eller annat påpekande	172
föranlett framställning eller yttrande till Konungen eller annan myndighet (varav 8 icke avslutats)	15
föranlett annan åtgärd	64
och voro vid 1956 års utgång	
under utredning	70
på prövning beroende (förutom ovannämnda 1 + 1 + 8 icke avslutade ärenden)	5
	<hr/>
	Summa 667

Av hela antalet under år 1956 till behandling föreliggande ärenden (667) ha sålunda under året slutbehandlats 582 och till år 1957 balanserats 85.

Av åtalen och de disciplinära åtgärderna	
voro vid 1956 års början ännu icke slutligt avgjorda	2
tillkom under år 1956	1
	<hr/>
	Summa 3

Av dessa åtal och disciplinära åtgärder	
blevo under år 1956 slutligt avgjorda	2
var vid 1956 års utgång ännu icke slutligt avgjort	1
	Summa 3»

Förutom en sammanställning (återgiven å s. 13) över ärenden uppkomna genom klagomål eller andra framställningar från enskilda upptager ämbetsberättelsen såsom bilagor:

redogörelse för åtal och disciplinära åtgärder,
redogörelse för vissa ärenden, som icke föranlett åtal eller disciplinär åtgärd,

redogörelse för framställningar till Konungen samt
redogörelse för yttranden till Konungen.

Det upplyses, att militieombudsmannen — utöver vad som framgår av redogörelsen för åtal och disciplinära åtgärder — under år 1956 föranställt om disciplinär åtgärd mot en militärläkare för tjänstefel. Redogörelse för detta ärende, vilket ännu icke avslutats, kommer att lämnas i ämbetsberättelsen till 1958 års riksdag.

I redogörelsen för framställningar till Konungen omförmälas sex av militieombudsmannen till Konungen avlätna skrivelser, nämligen

den 24 november 1949 rörande fråga om ändrade bestämmelser rörande inställande vid vederbörande förband av jämlikt hämtningskungörelsen efter spanad värnpliktig vars tjänstgöringsskyldighet upphört;

den 5 april 1950 rörande fråga om förtydligande av bestämmelserna i inskrivningsförordningen rörande förfaringssättet då värnpliktig befinner sig tillfälligt oduglig till krigstjänst och av sådan anledning avbrott i tjänstgöringen skall ske i avbidan å förnyad prövning av hans tjänstduglighet;

den 9 maj 1955 rörande fråga om bestämmelser till förhindrande av att inskrivningsskyldig värnpliktig undandrag sig blivande tjänstgöringsskyldighet genom vägran att medverka vid läkarbesiktning och andra undersökningar för prövning av hans krigsduglighet;

den 16 november 1955 rörande fråga om ändrade bestämmelser rörande värnpliktigas fullgörande av s. k. eftertjänst;

den 26 april 1956 rörande fråga om avskaffande av den inom försvaret rådande ordningen att förse böcker och därmed jämförliga handlingar med anteckningen »Endast för tjänstebruk»; samt

den 29 november 1956 rörande fråga om förtydligande av bestämmelserna i inskrivningsförordningen med avseende å granskningsnämnds befogenheter.

Vidare återgivas två till Konungen av militieombudsmannen avgivna yttranden, nämligen

den 1 februari 1956 över betänkande angående justitieombudsmannainstitutionen m. m.; samt

den 5 november 1956 över framställning angående utgallring av handlingar hos arméns centrala intendenturanstalter.

Det sakregister, som var fogat vid den till 1956 års riksdag avgivna ämbetsberättelsen, har nu utökats till att avse jämväl de ärenden för vilka redogjorts i innevarande års berättelse.

Utskottet. Vid den granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, har icke någon anledning till anmärkning förekommit, vilket utskottet härmed för riksdagen anmäler.

Stockholm den 31 januari 1957

På första lagutskottets vägnar:

EMIL AHLKVIST

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Ahlkvist, Branting, Lodenius, fru Sjöström-Bengtsson, fru Gärde Widemar, fru Wallentheim och herr Apelqvist;

från andra kammaren: herrar Landgren, Gustafsson i Borås, Onsjö, Larsson i Stockholm, Ågren, Lundqvist, Edlund och fru Lidman-Frostenson.